

telegrammen kwamen hun door een veelheid van onbenullige oorzaken niet op tijd onder ogen. Er werd dus in Pearl Harbor geen enkele extra-voorzorgsmaatregel genomen. Men leefde er in een vredes-, niet in een oorlogssfeer en zondagmorgen vroeg was van de officieren van de *Pacific Fleet* die zich zaterdagavond van boord hadden mogen verwijderen, nog meer dan een derde niet teruggekeerd.

★

De Japanse luchtaanval duurde bijna twee uur. Hij richtte zich niet alleen op de schepen maar ook op de 140 Amerikaanse bommenwerpers en 108 jagers die ter verdediging zouden kunnen opstijgen. Van die 248 toestellen werden er 188 vernield en 30 zwaar beschadigd. Een klein aantal kon in de pauzes tussen de aanvallen der Japanners opstijgen. In luchtgevechten en door het afweervuur dat men hier en daar kon uitbrengen, gingen 29 van de 360 Japanse toestellen verloren. De Japanse bommen en torpedo's hadden een vernietigende uitwerking. De acht Amerikaanse slagschepen werden alle tot zinken gebracht of zeer zwaar beschadigd. Hetzelfde geschiedde met drie kruisers, drie torpedobootjagers en vier andere marineschepen. De Amerikanen verloren ca. drie-en-twintighonderd man aan doden, de Japanners nog geen honderd.

Admiraal Jamamoto's plan was met succes bekroond.

Maar toch niet met een volledig succes: de drie modernste, potentieel gevaarlijkste eenheden van de *Pacific Fleet*, de drie vliegkampschepen, hadden zich niet in het aanvalsgebied bevonden. In zoverre was de volledige uitschakeling van de *Pacific Fleet* niet gelukt. En in nòg een opzicht, dat veel belangrijker was, ging Jamamoto's berekening niet op. Er was geen sprake van dat de zware slag die aan de *Pacific Fleet* toegebracht was, het moreel van de Amerikaanse autoriteiten of van het Amerikaanse volk aantastte. Integendeel, bij voor- en tegenstanders van Amerika's deelneming aan de oorlog ging maar één roep op: wraak! Het probleem waar president Roosevelt meer dan twee jaar mee geworsteld had: hoe hij het Amerikaanse volk in eensgezindheid naast Engeland in de oorlog krijgen kon, was opgelost. Opgelost door de Japanners.

Trouwens, zelfs als behalve de acht slagschepen ook de drie vliegkampschepen van de *Pacific Fleet* vernietigd waren, ja zelfs als de Japanners hun aanval niet op die vloot geconcentreerd hadden maar, hetgeen wellicht effectiever geweest was, op de uitgestrekte basis-installaties,